

BESLUT

2021-11-29 Dnr: 21/01903

SAKEN

Norsken, svensken och dansken, P1, 2021-04-24, program om likheter och skillnader mellan skandinaviska länder; fråga om opartiskhet

BESLUT

Programmet frias. Det strider inte mot kravet på opartiskhet.

PROGRAMMET

Programmet var ett samtal mellan en norsk programledare, A och hennes svenska respektive danska samtalspartners, B och C, gällande olika samhällsfrågor och synen på dessa i olika skandinaviska länder. I programmet talade A norska, B talade svenska och C talade danska. De medverkande presenterades enligt följande av en programpresentatör innan programmet började.

I programmet *Norsken, svensken och dansken* bjuder NRK:s [personnamn A] in två gäster varje vecka. Det är journalisterna och debattörerna [personnamn C] från Danmark och svenska journalisten och författaren [personnamn B]. Tillsammans diskuterar trion frågor som varit aktuella i respektive land den senaste veckan.

I en del av programmet sa A att hon hade läst i tidningen om en 79-årig person som för 14 år sedan bestämde sig för att inte vara en del av samhällsgemenskapen och sluta ta emot medel, såsom sin pension, från det offentliga. A frågade om de andra kunde förstå den här personen. Följande sades därefter. (A:s och C:s uttalanden är genomgående översatta från norska och danska till svenska.)

(C) – Ja, absolut! [...] självklart så förstår man. [...] Vi har en jättestor [...] nationell diskussion om en speditör [...] som har fruktansvärda arbetsförhållanden för all personal. Och så säger [den socialdemokratiska] arbetsmarknadsministern, [...], att orsaken [...] är att den övre medelklassen [...] bara vill betala nio kronor för att få varorna levererade. Så socialdemokratin lägger liksom skulden för det här jättestora avslöjandet om förfärliga arbetsförhållanden på den elit som socialdemokratin alltid pratar om. [...] alltså, när man ser på dessa konstruktioner så tänker man ju alltså, jag vill inte vara en del av det. Det är för lätt, alltså det är ett skådespel och jag ska bara spela min roll i det här. What? Det vill jag inte. Alltså jag har också lust att göra det. (B) – Jag anmäler mig ut från den svenska nationen en gång i veckan och det är när jag träffar er i vår nordiska republik, det är att gå i exil och det är jättejätteskönt.

Samtalet handlade sedan om olika sätt att stå utanför samhället och A nämnde personer som inte vill vaccinera sig. Därefter återgick samtalet till den 79-åriga personen som inte ville vara en del av samhällsgemenskapen och följande sades.

(A) – Jag skulle ändå vilja veta, hon måste ju vara ekonomiskt oberoende om hon inte vill ha en pension, eller? (C) – Men hon har inga pengar. Hon är väldigt fattig. [...] Och det enda hon ska betala är de där skatterna som gäller hennes bostad, som hon själv äger. [...] Hon tycker liksom att priset för att ta emot pengarna från staten är för högt, eftersom det tar från hennes själ. Och det är så fantastiskt, eftersom det är så sant. Det är så sant. (A) – Nej, jag blir helt provocerad faktiskt. Jag blir helt [...] provocerad. Hur skulle det se ut om vi inte betalade skatt? Vi skulle inte ha nåt samhälle överhuvudtaget då? (C) – Nej det har du rätt i. Det förstår jag absolut. Men [...] hon har ju ingen skatt att betala. Hon får ju mer i pension än hon betalar i skatt. Hon har sagt nej tack till sin pension.

A sa att väldigt många av de som saknar tillit inte heller tror på åtgärder som exempelvis vaccinering, som är ett solidariskt projekt. Hon berättade om en person i Norge som inte vaccinerat sig men som arbetat som hälso- och sjukvårdspersonal och då smittat patienter. Därefter sades följande.

(A) – De är egentligen en grundläggande egoism i det [...] som jag känner strider mot min socialdemokratiska själ. (B) – Och min ännu rödare själ då kan jag säga.

ANMÄLAN

Anmälaren anser sammanfattningsvis att uttalandet från A om att ha en socialdemokratisk själ och liknande uttalanden från B hade en övervikt av vänsterperspektiv som inte var opartiskt. Anmälaren anser att detta förhållningssätt präglade analyserna i programmet och anser att det inte finns andra program som analyserar skandinavisk politik med andra perspektiv.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio AB (SR) anser att programmet överensstämmer med kravet på opartiskhet och anför i huvudsak följande.

Norsken, svensken och dansken är en samnordisk produktion som sänds i P1 på lördagskvällarna. Programmet produceras av NRK Radio och programleds av den norska kultur- och samhällsjournalisten A. Det sänds förutom i SR också i NRK P2 och i Danmarks Radios P1.

Det finns två återkommande paneldeltagare i programmet förutom den norska programledaren. För närvarande är det C från Danmark och Aftonbladet-journalisten och författaren B från Sverige. Paneldeltagarna är utvalda för att komplettera varandra utifrån sina olika ståndpunkter i samhällsdebatten. Utgångspunkten i programmet är att diskutera veckan som gått utifrån uppmärksammade händelser i Danmark, Sverige och Norge och att härigenom

upptäcka såväl likheter som skillnader i hur debatter förs och samhällsfrågor tacklas i de tre skandinaviska länderna. Samtalet är avspänt och innehåller både allvar och humor. Programledaren A beskriver det ibland skämtsamt som ”nordisk familjeterapi”.

Paneldeltagarna är inbjudna som gäster i *Norsken, svensken och dansken* och är att betrakta som utomstående medverkande). Deras roll är att kommentera just aktuella händelser och pågående debatter. B som är den svenska representanten är mycket väl känd för lyssnarna som en profilerad journalist på Aftonbladet och författare. SR anser att det även torde stå klart för publiken att programledaren i det här fallet inte är en företrädare för SR utan är NRK:s representant. A är, som tidigare nämnts, en välkänd kulturjournalist i Norge. SR anser att det är tydligt att de medverkande representerar sig själva och sina respektive länder, inte SR.

Anmälaren vänder sig mot att programmet som sådant inte balanseras av annan bevakning av de skandinaviska grannländerna. SR vill framhålla att programföretaget har korrespondenter som återkommande bevakar både Norge och Danmark. Ett konkret exempel är de avsnitt av *Europapodden* som vinjetteras *Nordenpodden* där korrespondenterna återkommande rapporterar om politik och samhällsutveckling i de skandinaviska och nordiska grannländerna exempelvis.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (12 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kravet ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande. Av granskningsnämndens praxis framgår även att programformen har betydelse vid tillämpningen av kravet på opartiskhet. I personligt kåserande eller recenserande inslag och i personliga krönikor får värderande omdömen förekomma förutsatt att inslagets karaktär kan antas stå klart för lyssnarna.

TIDIGARE BESLUT

Granskningsnämnden har tidigare meddelat beslut som gäller kravet på opartiskhet och programmet *Norsken, svensken och dansken*. I beslut 20/05933 bedömde nämnden att den svenska paneldeltagaren var en tillfälligt medverkande, för vilken kravet på opartiskhet kan ställas lägre än för företrädare för programföretaget.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att programserien *Norsken, svensken och dansken* är en samnordisk produktion som produceras av NRK Radio och som även sänds i SR och Danmarks Radio. En anmälare är kritisk till de uttalanden som A och B gjorde om att ha en ”socialdemokratisk själ” och en ”röd själ”. Nämnden anser att uttalandena, med hänsyn till programmets lättsamma och personliga karaktär samt sammanhanget inom vilket uttalandena gjordes, inte medförde att inslaget strider mot kravet på opartiskhet.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av Sepideh Jordan Sajadi.

För granskningsnämnden

Dag Mattsson

SIGNATURSIDA

Detta dokument har elektroniskt undertecknats av följande
undertecknare:

NAMN:	Dag Edvin Bror Mattsson
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_083e8b21b89ef55ba1410670667d48d4dd
DATUM & TID:	2021-11-29 07:28:38 +01:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2021-11-29 07:28:44 +01:00
Ref: 24859SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)